

ISSN 2521-1366 (Online), ISSN 2415-802X (Print)

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра культурології та музеєзнавства

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

***Альманах
наукового товариства «Афіна»
кафедри культурології та музеєзнавства***

Випуск 19

Засновано у 2003 році

Рівне – 2019

Головний редактор:

Виткалов С. В. – доктор культурології, професор кафедри культурології та музеєзнавства РДГУ

Редакційна колегія:

Волков С.М. – доктор культурології, професор, заступник директора з наукової роботи Інституту культурології НАМУ

Виткалов С.В. – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри культурології та музеєзнавства РДГУ (заступник головного редактора, відповідальний секретар)

Випих-Гавронська А. – доктор мистецтвознавства (габілітований), професор, проректор відділу розвитку Академії ім. Я. Длугоша (Польща)

Петрова І.В. – доктор культурології, професор, завідувач кафедри культурно-дозвілєвої діяльності КНУКіМ

Єфіменко А.Г. – доктор мистецтвознавства, професор Українського Вільного університету (Мюнхен, Німеччина)

Пелех Ю.В. – доктор педагогічних наук, професор, проректор із науково-педагогічної та навчально-методичної роботи РДГУ

Потанчук Т.В. – доктор педагогічних наук, професор кафедри пісенно-хорової практики та постановки голосу РДГУ

Круль П.Ф. – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри теорії та історії виконавського мистецтва ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника»

Кушнарєнко Н.М. – доктор педагогічних наук, професор, проректор із наукової роботи ХДАК

Постоловський Р.М. – кандидат історичних наук, професор, ректор РДГУ

Сабадаш Ю.С. – доктор культурології, професор кафедри культурології та інформаційної діяльності Маріупольського державного університету

Стоколос Н.Г. – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри релігієзнавства і теології Національного університету „Острозька академія”

Костюк Л.К. – кандидат історичних наук, доцент кафедри культурології і музеєзнавства РДГУ, керівник СНТ «Афіна»

Швецова-Водка Г.М. – доктор історичних наук, професор кафедри документальних комунікацій та бібліотечної справи РДГУ

Яремко-Супрун Н.О. – доктор мистецтвознавства, професор кафедри музичного фольклору РДГУ

Рецензент:

Гончарова О.М. – доктор культурології, професор Київського національного університету культури і мистецтв

Науковий редактор і упорядник випуску – **проф. Виткалов В.Г.**

Видання зареєстровано ISSN International Centre (Paris, FRANCE):
ISSN 2521-1366 (Online), ISSN 2415-802X (Print)

Видання індексується Index Copernicus, Google Scholar (Польща), РИНЦ (РФ), «Cosmos» (США) та «Research Gate» (Німеччина)

Редакція не завжди поділяє точку зору автора. За точність наведених цитат, імен, прізвищ, дат відповідальність несуть автори.

Друкується за рішенням вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 11 від 29.11.2019 р.)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації, серія КВ № 15561-4033 Р. Зареєстровано Міністерством юстиції України, наказ № 1489/5 від 18.08.2009 р.

УДК 477.53.12

ХОРЕОГРАФІЧНИЙ КОЛЕКТИВ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ

Легка Ілона Павлівна – старший викладач кафедри хореографії,
Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне
lonalega2gmail.com;

Гордєєва Ольга Юрївна – викладач кафедри хореографії,
Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне
Gordeeva_olga@ukr.net

Означено проблеми формування та розвитку творчих здібностей особистості в рамках діяльності хореографічного колективу. Надано аналіз зазначеної проблеми на сучасному етапі. Наведено огляд праць відомих хореографів, педагогів, психологів, виявлено значення їх діяльності в розкритті та дослідженні даної проблеми. Обґрунтовано педагогічні принципи роботи в хореографічному колективі. Розглянуто практичні методи формування й розвитку творчих здібностей особистості засобами репетиційної та концертної діяльності танцювального ансамблю. Вказано на необхідність ретельного комплексного підходу до досягнення зазначеної мети.

Ключові слова: творчі здібності, хореографічний колектив, творча діяльність, образ, уява, мислення, креативність.

Актуальність проблеми. На сучасному етапі розвитку науково-технічного прогресу та новітніх технологій постає проблема виховання творчої, креативної, естетично спрямованої особистості, здатної акумулювати і творчо переосмислювати досвід людства в науці, культурі, мистецтві. В цьому зв'язку хореографія як вид мистецтва надає чимало можливостей у реалізації цих завдань шляхом організації діяльності танцювальних колективів.

Огляд останніх публікацій. До проблеми розвитку творчих здібностей особистості, як «вічної» проблеми наукового пошуку, зверталось чимало науковців із різних галузей знань, зокрема філософії, психології, педагогіки та ін., вивчаючи людину в системі різних наукових координат. Згадаємо, до прикладу, класиків радянської психології – Л. Виготського [2] чи А. Лука [6], у працях яких аналізуються загальні принципи вивчення людини, увесь її ціннісний спектр. Це можна сказати і про історика психології більш пізньої доби – В. Роменця [8], в дослідженнях якого постає загальна картина розвитку психології як науки про вивчення творчих здібностей людини на різних етапах її особистісного росту.

У своїх працях видатні педагоги-хореографи минулого століття Р. Захаров [4] та Є. Зайцев [3] розглядали хореографічне мистецтво як засіб розвитку професійних навичок танцівника у сукупності з його художніми здібностями. Нове покоління дослідників також творчо продовжує започатковане і ставить за мету локалізувати ці дослідження та акцентує увагу на прикладних аспектах наукового пошуку. У нашому випадку слід згадати розвідку Л. Роговик [7], у праці якої «Психологія танцю» висвітлюються психологічні аспекти хореографічного мистецтва, зокрема, функції та види спілкування, особливості танцювальної мови, її зміст та форму, творчий і фізичний розвиток засобами танцю. Володіння хореографічним мистецтвом розвиває пластику, почуття гармонії, образне сприйняття музики, дарує переживання радості вільного володіння моторикою власного тіла [7; 15].

На жаль, малодослідженим є фактор впливу хореографічного ансамблю на розвиток творчих здібностей особистості, тому ця проблема потребує більш детального розбору.

Мета статті – визначити особливості розвитку творчих здібностей особистості в рамках діяльності хореографічного колективу.

Перед тим, як розглянути окреслену проблему, акцентуємо увагу на термінологічному апараті наукового пошуку. У цьому зв'язку «здібності» – це індивідуально-психологічні особливості, якості особистості, які визначають успішність виконання нею творчої діяльності.

Поняття «творча діяльність» характеризується як свідомо, цілеспрямована, активна діяльність людини, спрямована на пізнання та перетворення дійсності, створення нових, оригінальних, ніколи раніше не існуючих предметів, витворів мистецтв, образів з метою вдосконалення матеріального та духовного життя суспільства [8]. У процесі творчої діяльності особистість самостійно визначає для себе мету та засоби її досягнення. У творчій особистості поєднані внутрішня потреба творити, розуміння суті справи, знання і вміння, обдарованість.

Необхідними компонентами творчої діяльності є такі здібності особистості, як фантазія, уява, нестандартне мислення, ініціативність, креативність.

Формування творчої особистості включає поєднання креативних здібностей з розвитком вольової, емоційної, мотиваційної сфер та набуттям професійних навичок. Очевидним є тісний взаємозв'язок успішного виконання творчої діяльності з розвитком творчих здібностей учасників цієї діяльності. Практика роботи в хореографічних колективах є підтвердженням цієї гіпотези. Наявність творчих здібностей в учасників ансамблю сприяє якісній та ефективній його діяльності, в процесі якої творчі здібності членів колективу розвиваються ще краще.

Зазвичай, робота в хореографічному колективі спрямована в двох напрямках – навчальна (вивчення окремих рухів, комбінацій, танцювальних номерів) та художня (формування естетичного смаку, уяви, креативності). На жаль, більшість танцювальних ансамблів зорієнтовані на перший напрям, спрямований на кінцевий результат, у той час як їх роль у розвитку творчо-пізнавальних здібностей залишається поза увагою.

Виховання творчих здібностей особистості стане ефективним лише в тому випадку, якщо це буде цілеспрямований процес, у ході якого вирішується низка педагогічних завдань, спрямованих на досягнення кінцевої мети. Мова йде про постановочну, репетиційну та концертну діяльність. Кожен із цих етапів виконує свою функцію в досягненні поставленої мети.

Серед основних функцій, які виконує хореографічний колектив, можна виділити інформаційно-пізнавальну, емоційно-естетичну, комунікативну та виховну. *Інформаційно-пізнавальна функція* реалізується через навчальний процес, що сприяє виникненню в учасників нових знань, образних уявлень, переживань, продукуючи глибокі почуття та емоції через ознайомлення з новим для себе репертуаром, хореографічною лексикою та художніми засобами. *Емоційно-естетична функція* забезпечує емоційне реагування учасників колективу на естетичні цінності мистецтва хореографії, на явища навколишнього світу відображені в конкретному танці. Крім того, сила, стійкість і глибина емоційних переживань активізує процеси образної фантазії, художніх уявлень та асоціацій, думок, почуттів, і має безпосередній вплив на виконавську майстерність. *Комунікативна функція* сприяє «спілкуванню» танцівників із танцем, підсилює перцептивно-інтелектуальну сферу кожного у виконавському процесі. *Виховна функція* спонукає формування моральних якостей особистості через взаємодію учасників колективу в процесі співтворчості. Розвиток творчих здібностей і становлення творчої особистості неможливе без спілкування в колективі, що стимулює створення нового у хореографічній постановці. У процесі спілкування відбувається взаємний обмін результатами діяльності, інформацією, соціально-психологічними почуттями. Саме під час міжособистісної взаємодії відбувається духовно-мистецьке спілкування, де і реалізуються творчі здібності людини, що дає можливість зберігати і підтримувати в кожному з них творчу індивідуальність.

Концепція виховання творчих здібностей засобами хореографічного мистецтва не обмежується ознайомленням особистості з його творами, а популяризує активне залучення учасників до творчої діяльності. Саме співпраця керівника колективу з його учасниками сприяє досягненню цієї мети. Завданням керівника, як організатора пізнавального процесу, є створення атмосфери, яка б спонукала учасників бути активними суб'єктами творчої діяльності ансамблю. Саме активність особистості сприяє розширенню сфери діяльності, розкриттю потенціалу енергії, сили, творчості. Мова йде про активність як форму діяльності та активність як одну з основних характеристик творчої особистості, що полягає в здатності стати ініціатором змін у взаєминах із навколишнім світом. Ініціативність, як компонента творчої активності, характеризується здатністю висувати нові ідеї, пропозиції, проявляти лідерські якості. Вияв творчої активності особистості особливо проявляється через імпровізаційну діяльність, головну роль в якій відіграє емоційний стан, уява та фантазія. Для реалізації цієї діяльності педагог може запропонувати учасникам танцювального колективу створити образні скульптурні композиції. Засобами хореографії, пантоміми та міміки учасники ансамблю повинні відтворити образи тварин, явищ природи, характери людей тощо. Розвиток активності й ініціативності сприяє подоланню інертності, пасивності, розширенню сфери їх діяльності та інтересів. Серед найважливіших характеристик творчої особистості, яка реалізує свій потенціал у хореографічній творчості, є здатність до образного мислення та образного відтворення дійсності у своїй діяльності. Як відомо, митець відображає навколишню дійсність і своє ставлення до проблем у художніх образах різними виражальними засобами. Хореографічне мистецтво відображає навколишню дійсність у художніх пластичних образах, танцювальній лексиці, характері та манері виконання, потребує від керівника колективу високого професіоналізму, креативного мислення, сприйняття оточуючої дійсності, вміння реалізувати плід своєї уяви, фантазії у конкретний хореографічний твір.

Синкретичний характер хореографічного мистецтва розширює спектр його впливу на розвиток творчих здібностей особистості. Комплексна структура танцю дає можливість у повній мірі втілити

споконвічну потребу людини до творчості, відтворюючи події життя, явища природи, взаємини між людьми. Природа танцю образна і має за основу узагальнення різноманітних «пластичних мотивів», відібраних із реального життя рухів, які організовуються за законами ритму, симетрії, орнаментального узору. Поєднання з музикою, що посилює виразність танцювальної пластики, надає танцю емоційну ритмічну основу. Створення та вивчення хореографічних творів, сценічне їх виконання сприяють розвитку образного мислення, уяви, фантазії, креативності особистості.

Здатність людини до творчості виявляється в мисленні, спілкуванні, відчуттях, окремих видах діяльності і характеризують особистість в цілому або її окремі сторони. Творче мислення – процес самостійного пошуку і відкриття суттєво нового, процес узагальнення дійсності під час аналізу й синтезу, що виникає на основі творчої діяльності. Зважаючи на спільний зміст понять «креативність» та «творчість» їх можна вважати тотожними. Е. Торренс підкреслює, що креативність визначається як здатність породжувати нові, оригінальні ідеї і, таким чином, ефективно вирішувати проблемні ситуації. З метою сприяння розвитку креативного мислення на заняттях у хореографічному колективі можуть використовуватись навчальні ситуації, що характеризуються незавершеністю чи відкритістю для інтеграції нових танцювальних елементів. Завершення запропонованих ситуацій потребує активної участі танцівників в присутності керівника колективу. Цей процес сприяє розвитку уяви та фантазії, а також здатності ухвалювати самостійні рішення в реалізації поставленого завдання. Педагог повинен мотивувати студентів до отримання нової інформації, відкриттів, до духовного та творчого росту, до самовираження, захопити танцівників самим процесом і змістом діяльності.

Важливими передумовами формування і розвитку творчих здібностей є високий рівень педагогічної творчості як системи особливих відносин між педагогом і студентом. Роль викладача танцю має вирішальний вплив, адже те, як він володіє своїм тілом, знає хореографічну лексику, здатний передати емоційний стан та важливу інформацію, впливає на сприйняття студентом не лише руху, а й хореографічного твору загалом, що є важливим при формуванні його як творчої особистості.

Необхідною умовою успішного розвитку творчих здібностей учасників хореографічного колективу є знання та дотримання керівником основних принципів дидактики, що містять наступні аспекти: наочність, єдність теорії та практики, доступність, систематичність, індивідуальний підхід [3; 43].

Принцип наочності надзвичайно важливий, оскільки сам вид мистецтва є зоровим. У процесі творчої діяльності активізуються три види мислення: наочно-дійове, наочно-образне, абстрактно-теоретичне. Всі вони знаходяться в тісній взаємодії та сприяють розвитку самостійності учасників колективу. Видатний педагог Й. Песталоцці свого часу зазначав: «...я утвердив вищу основу навчання у визнанні наочності як абсолютного фундаменту будь-якого пізнання». Наочність – найважливіша умова елементарної освіти, за якою у предметі, що вивчається, виділяються найбільш зрозумілі та конкретизовані для особистості елементи, доступні її сприйняттю та пов'язані з її попереднім рівнем розвитку. У практиці роботи з хореографічним колективом розрізняють пряму й опосередковану наочність. Пряма наочність реалізується шляхом демонстрації педагогом вправ, їх образним описом. Це вимагає від керівника колективу вміння володіти своїм тілом, досконало відтворювати танцювальну лексику, передавати емоції. При показі окремих рухів чи комбінацій необхідно звертати увагу як на точність виконання технічних вправ, так і передачу характеру й манери танцю. Суть опосередкованої наочності полягає в тому, що ознайомлення з новим матеріалом відбувається за допомогою інших зображувальних засобів (фото, малюнки, відео). Має місце підбір певних засобів, що допомагають дотримуватись ритму та темпу виконання рухових дій, амплітуду рухів тощо.

Принцип єдності теорії та практики безпосередньо впливає на ефективність діяльності хореографічного колективу й розвитку творчих здібностей його учасників. Оскільки кожен танцювальний рух має свою назву, опис, методику виконання, педагог не повинен обмежуватись лише показом хореографічного матеріалу. Наочна демонстрація повинна супроводжуватись теоретико-обґрунтованим описом методики та характеру виконання певного руху чи комбінації. Це сприяє осмисленому виконанню хореографічного матеріалу, інтелектуальному розвитку особистості.

Принцип доступності базується на відповідності хореографічного матеріалу виконавському рівню учасників ансамблю, їх розумовому, фізичному, психічному потенціалу. Принцип ґрунтується на вмінні педагога подавати нові рухи та елементи. Провідну роль тут відіграє подача матеріалу «від простого до складного». Педагог повинен визначити рівень знань та вмінь учасників хореографічного колективу і відповідно до цього складати танцювальні комбінації та етюди. Необхідно враховувати, що для ефективного розвитку творчих здібностей краще давати матеріал більш складного

виконавського рівня, ніж поточний. Пропонована діяльність повинна знаходитись в зоні оптимальної складності, на межі можливостей особистості, аби активізувати пошуки учасниками нових шляхів оволодіння новим матеріалом, реалізуючи те, що Л. Виготський називав зоною потенційного розвитку [2; 112]. Якщо діяльність занадто проста, то забезпечує лише реалізацію вже наявних здібностей; якщо ж вона надмірно складна, то стає нездійсненною, що уповільнює розкриття її здібностей. Це вимагає від керівника знань педагогічних, психологічних та фізичних особливостей учасників колективу.

Принцип систематичності базується на організації регулярних занять хореографією, що сприяє фундаментальному оволодінню знаннями, вміннями та навичками. Крім цього означений принцип передбачає постійне повторювання вже вивченого матеріалу в різних варіаціях та характерах. Багаторазове повторення матеріалу та поступове його ускладнення забезпечить міцність та цілісність навчального процесу, позитивно вплине на художньо-виконавську, виховну, концертну діяльність колективу. Регулярні заняття сприяють розвитку дисциплінованості, працездатності, відповідальності учасників колективу.

Принцип індивідуального підходу полягає в необхідності постійно враховувати індивідуальні якості та особливості кожного учасника танцювального колективу, використовувати індивідуальну методику навчання, диференційовані завдання з урахуванням можливостей особистості. Індивідуальні якості та здібності учнів відіграють велику роль в організації навчально-виховного процесу. Одним із критеріїв успішної діяльності педагога-хореографа є вміння знайти індивідуальний підхід до кожного учасника. Це передбачає знання педагогом психічних, фізіологічних, художньо-творчих якостей особистості. Неправомірно висувати однакові вимоги до учнів із різними фізичними, психологічними, антропометричними особливостями. Головне, щоб керівник ансамблю зумів максимально широко розкрити індивідуальність своїх вихованців, розвинувши в кожному властиві саме йому творчі якості. Такий підхід здатний стимулювати учня до колективної та індивідуальної творчості, допомогти знайти його особистий оригінальний творчий шлях [4].

Висновок. Отже, діяльність хореографічного колективу має безпосередній вплив на розвиток творчих здібностей його учасників. Добре налагоджена навчально-педагогічна та художньо-творча робота танцювального ансамблю, тісна співпраця педагога та учасників колективу сприяє розвитку образного мислення, активності, уяви, фантазії, креативності. Саме колектив, як соціокультурне утворення, забезпечує основу для формування та розвитку творчих здібностей особистості.

Список використаної літератури

1. Аксьонова І. Ю. Формування творчої атмосфери у хореографічному колективі. *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури*: Зб. наук. пр. Вип. XXI. Київ : Міленіум, 2008. С. 187–189.
2. Виготський Л. С. Воображение и творчество в детском возрасте. Москва: Педагогика, 1991.
3. Зайцев Є. В., Колісниченко Ю. В. Основи народно-сценічного танцю. Навч. посіб. для вищ. навч. закладів культури і мистецтв I–IV рівнів акредитації / Вид. друге, допрацьоване і доп. Вінниця: НОВА КНИГА, 2007. 416 с.
4. Захаров Р. В. Сочинение танца. Страницы педагогического опыта. Москва: Искусство, 1989. 287 с.
5. Ліфарєва Н. В. Психологія особистості. Київ : Центр навч. літ., 2003. 240 с.
6. Лук А. Н. Психология творчества. Москва: Наука, 1978. 127с.
7. Роговик Л. С. Психология танцю. Київ: Главник, 2008. 303 с.
8. Роменець В. А. Психологія творчості. Навч. пос. 3-тє вид. Київ: Либідь, 2004. 288 с.
9. Фриз П. І. Зміст, форма і сутність хореографічної культури та її вплив на розвиток особистості дитини. *Музикознавчі студії / Наук. зб. ЛДМА ім. М. В. Лисенка*. Львів, 2007. Вип. 16. С. 15–23.

Referenses

1. Aksonova I. Yu. Formuvannia tvorchoi atmosfery u khoreohrafichnomu kolektyvi. *Aktualni problemy istorii, teorii ta praktyky khudozhnoi kultury*: Zb. nauk. pr. Vyp. KhKhI. Kyiv : Milenium, 2008. S. 187–189.
2. Vygotsky L. S. Voobrazhenye y tvorchestvo v detskom vozraste. Moskva: Pedahohyka, 1991.
3. Zaitsev Ye. V., Kolisnichenko Yu. V. Osnovy narodno-stsenichnoho tantsiu. Navch. posib. dlia vyshch. navch. zakladiv kultury i mystetstv I–IV rivniv akredytatsii / Vyd. druhe, dopratsovane i dop. Vinnytsia: NOVA KNYHA, 2007. 416 s.
4. Zakharov R. V. Sochynenye tantsa. Stranytsy pedahohycheskoho opyta. Moskva: Yskusstvo, 1989. 287 s.
5. Lifarieva N. V. Psykholohiia osobystosti. Kyiv : Tsentri navch. lit., 2003. 240 s.
6. Luk A. N. Psykholohyia tvorchestva. Moskva: Nauka, 1978. 127s.
7. Rohovyk L. S. Psykholohiia tantsiu. Kyiv: Hlavnuk, 2008. 303 s.
8. Romanets V. A. Psykholohiia tvorchosti. Navch. pos. 3-tie vyd. Kyiv: Lybid, 2004. 288 s.
9. Fryz P. I. Zmist, forma i sutnist khoreohrafichnoi kultury ta yii vplyv na rozvytok osobystosti dytyny. *Muzykoznavchi studii / Nauk. zb. LDMA im. M. V. Lysenka*. Lviv, 2007. Vyp. 16. S. 15–23.

ХОРЕОГРАФИЧЕСКИЙ КОЛЛЕКТИВ КАК СОЦИОКУЛЬТУРНЫЙ ФАКТОР ФОРМИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ ТВОРЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ ЛИЧНОСТИ

Легка Илона Павловна – старший преподаватель кафедры хореографии, Ривненский государственный гуманитарный университет, г. Ривне;
Гордеева Ольга Юрьевна – преподаватель. кафедры хореографии, Ривненский государственный гуманитарный университет, г. Ривне

Обозначено проблемы формирования и развития творческих способностей личности в рамках деятельности хореографического коллектива. Дан анализ представленной проблемы на современном этапе. Представлен обзор разработок известных хореографов, педагогов, психологов, выявлено значение их деятельности в раскрытии и исследовании данной проблемы. Обосновано педагогические принципы работы в хореографическом коллективе. Дано описание практических методов формирования и развития творческих способностей личности посредством репетиционной и концертной деятельности танцевального ансамбля. Указано на необходимость детального комплексного подхода к достижению очерченной цели.

Ключевые слова: творческие способности, хореографический коллектив, творческая деятельность, образ, воображение, мышление, креативность.

CHOREOGRAPHIC COLLECTIVE AS A SOCIO-CULTURAL FACTOR FOR FORMATION AND DEVELOPMENT OF INDIVIDUAL CREATIVE ABILITIES

Lehcka Ilona – senior lecturer of Department of Choreography, Rivne State University of the Humanities, Rivne;
Hordieieva Olha – lecturer of Department of Choreography, Rivne State University of the Humanities, Rivne

The issue of the formation and the development of individual creative abilities have been indicated in the framework of the activities of the choreographic collective. The analysis of the researched problem at the present stage has been given. An extensive review of the developments of famous choreographers, educators, psychologists, and the importance of their activities in the disclosure and study of this issue have been undertaken. The pedagogical principles of work in a choreographic collective have been explained and proved. It is given the description of the practical methods for the formation and the development of the creative abilities of a person through rehearsal and concert activities of a dance ensemble. The necessity for a detailed integrated approach to achieve this goal has been defined.

Key words: creative abilities, choreographic collective, creative activity, image, imagination, mindset, creativity.

UDC 477.53.12

CHOREOGRAPHIC COLLECTIVE AS A SOCIO-CULTURAL FACTOR FOR FORMATION AND DEVELOPMENT OF INDIVIDUAL CREATIVE ABILITIES

Lehcka Ilona – senior lecturer of Department of Choreography, Rivne State University of the Humanities, Rivne;
Hordieieva Olha – lecturer of Department of Choreography, Rivne State University of the Humanities, Rivne

At the present stage of the rapid development of scientific and technological progress and the latest technologies, the issue of educating a creative, aesthetically oriented personality, capable of accumulating and creatively rethinking the experience of mankind in science, culture and art, is obviously relevant and important.

The purpose of the article is to determine the peculiarities of the development of the individual creative abilities within the framework of the choreographic collective activities.

Creative abilities are individual psychological features, qualities of a personality that determine the success of their creative activity.

The concept of «creative activity» is characterized as conscious, purposeful, proactivity of a person, targeted at acquiring knowledge and transformation of reality, the creation of new, original, never before existing objects, works of arts, and images in order to improve the material and the spiritual life of the society.

The objective of the article is to define and to substantiate the pedagogical and the psychological aspects of the artistic activity of the choreographic collective in order to form and to develop the creative abilities of a personality. It is aimed to generalize practical methods and principles of work of the head of dance club for achievement of the set objective. Creative abilities are the personal psychological features, individual's qualities which determine the success of one's artistic activity (fantasy, imagination, non-standard thinking, initiative, creativity). The syncretic nature of the choreographic art expands the range of its influence on the development of creative abilities of a personality. The education of the creative abilities of a personality will be effective only if it achieves the objectives and fulfils a number of pedagogical tasks aimed at teaching the ultimate aim. We mean staging, rehearsal and concert activities of the group. The necessary condition for the successful development of creative and artistic abilities of choreographic group members is the awareness and adherence of the head of the basic principles of didactics: clarity, unity of theory and

practice, accessibility, consistency, an individual approach. Thus, the activity of the choreographic group as a socio-cultural entity has a direct impact on the development of creative abilities of its members.

Key words: creative abilities, choreographic collective, creative activity, image, imagination, mindset, creativity.

Надійшла до редакції 22.11.2019 р.

ЗМІСТ

<i>Постоловський Р. М.</i> Вітальне слово	3
<i>Виткалов С. В., Виткалов В. Г.</i> Організаційно-культурні процеси в Україні в умовах зміни усталених стереотипів	4

Розділ I. ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНА РЕТРОСПЕКТИВА ЛЮДСЬКОЇ ТВОРЧОСТІ

<i>Романенко О.</i> The democratic transformation as a value in the postcommunist countries	8
---	---

Розділ II. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ КУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

<i>Киндратюк Б. Д.</i> Теоретико-методическое обеспечение преподавания музыкальной педагогики: междисциплинарный аспект	14
<i>Дециньська Д.</i> Гра як основа дитячого дозвілля	18

Розділ III. ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ

<i>Бондарчук Я. В.</i> Зооморфні образи бінарної та триарусної структури всесвіту в мистецтві палеоліту	25
<i>Шевцова І. М.</i> Соціальна сутність етнічного хореографічного мистецтва Закарпаття	33
<i>Німилович О. М.</i> Опера-казка «Лісова школа» (Лібрето Т. Савчинської-Латик) у творчості видатної композиторки сучасності Богдани Фільц	38
<i>Візула В. І.</i> Закарпатська народна пісня в творчості М. Попенка	43
<i>Кузьменко Т. Г.</i> Культурна глобалізація та її вплив на сучасне Українське мистецтво	48
<i>Пашинська В. А., Казначєєва Л. М.</i> До питання діяльності дитячих вокальних фольклорних ансамблів м. Рівне	54
<i>Полюга В. В., Олач Ю. І.</i> Музичні колективи Самбірщини в соціокультурному просторі сьогодення	59
<i>Щербій С.</i> Елеонора Виноградова – диригент, педагог, засновник першого професійного хору хлопчиків України	64
<i>Мазур Н. А.</i> До питання про новаторство у концертних баянних транскрипціях Івана Яшкевича	69
<i>Ковальчук М. О.</i> Мистецтво майбутнього в контексті науково-технічного прогресу (за творчістю Юрія Мусатова)	74
<i>Каташинська А. С.</i> Касян Євченко – майстер із вдосконалення та популяризації українських народних інструментів	78
<i>Славути І. Й.</i> Культурно-мистецький потенціал Збаражчини у питаннях підвищення духовності місцевого населення	84

Крупіч К. В. Культурно-дозвіллева діяльність Костопільського районного будинку культури	89
Войтович О. О., Гісовський В. Б. Естетична оцінка акустичних властивостей концертної зали на базі парадигми нейронних мереж	94
Єфимець Л., Костюк Л. К. Проблеми і перспективи розвитку культурного туризму на Рівненщині	100
Виткалов В. Г., Вежичанин М. С. Сучасні форми організації молодіжного дозвілля на регіональному рівні : досвід Рокитнівщини	105

Розділ IV. КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКА ПАРАДИГМА УКРАЇНИ В РОЗМАЇТТІ ВИЯВІВ

Яцула Т. В. Підготовка майбутніх учителів до організації дозвілля школярів	111
Самохвалова А. І., .Онищенко Н. Г. Актуальність екологічної освіти у вищих навчальних закладах	115
Сторонська Н. З. Дрогобицька музично-педагогічна школа в контексті академічного сьогодення	119
Лобан Т. Й., Волошина Л. П. Методичні аспекти уроку з дисципліни «Теорія та методика викладання джаз-модерн танцю»	126
Волошина Л. П., Лобан Т. Й. Адажіо як засіб формування виконавських здібностей хореографа у вищій школі	132
Легка І. П., Гордєєва О. Ю. Хореографічний колектив як соціокультурний чинник формування та розвитку творчих здібностей особистості	137

CONTENTS

Postolovskiy R. Congratulatory word	3
Vytkalov S.V., Vytkalov V.G. Organizational and cultural processes in Ukraine in the conditions of change of established stereotypes	4

Part I. HISTORICAL AND CULTURAL RETROSPECTIVE OF HUMAN CREATIVITY

Романенко О. Демократична трансформація як цінність у посткомуністичних країнах	8
--	---

Part II. THEORETICAL AND METHODOLOGICAL ASPECT OF CULTURAL ACTIVITY

Kindratiuk B. Theoretical and methodological support of teaching music pedagogy: interdisciplinary aspect	14
Deschynska D. The game as the basis of children`s leisure s	18

Part III. PEDAGOGICAL PROBLEMS OF MODERN HIGH SCHOOL

Bondarchuk Y. Zoomorphic images of the binary and three-tier structure of the universe in paleolithic art	25
Shevtsova I. The social essence of the ethnic choreographic art of Transcarpatian region	33
Nimylovych O. Fairy tale opera entitled the Sylvan school with A libretto by Teodora Savchynska- viewed Latyk in the context of the creative heritage of Bohdana Filts, a prominent composer of our days	38
Vigula V. Transcarpathian folk song in the work of Nikolai Popenko	43
Kusmenko T. Cultural globalization and its influence on modern Ukrainian art	48
Pashynska V., Kaznacheieva L. To question of the activities of children's vocal folklore ansambles of Rivne	54
Poliuha V., Olach Y. Music collectives of Sambir region in the socio-cultural space of the present	59
Shcherbii S. Eleonora Vynogradova – conductor, teacher, founder of the first professional choir of boys of Ukraine	64
Mazur N. To the question of innovation in concert Accordion transcriptions of Ivan Yashkevych	69
Kovalchuk M. The art of the future in the context of scientific and technical progress (by the works of Yuri Musatov)	74
Katashynska A. Kassian Yevchenko is a master of improving and popularizing Ukrainian folk instruments	78
Slavuta I. Cultural and art cultural potential in questions on increasing the Spiriuality of local population	84

Krupich K. Cultural-leisure activity Kostopilskogo district house of culture	89
Voitovych A., Gisoyskiy V. Aesthetic evaluation of the acoustic properties of a concert hall based on the neural network paradigm	94
Yefymets L., Kostiuk L. Problems and prospects of cultural tourism development of the Rivnenshhyna ...	100
Vytkalov V., Vezhychany M. Modern forms of organization of youth leisure at regional level: the experience of Rokytne region	105

Part IV. CULTURAL AND ARTISTIC PARADIGM OF UKRAINE IN THE DIVERSITY OF MANIFESTATIONS

Yatsula T. Training of future teachers for organization of students' Leisure	111
Samokhvalova A., Onishchenko N. Actuality of environmental education in higher education institutions	115
Storonska N. Drohobych the music and pedagogical school in the context of academic today	119
Loban T., Voloshyna L. Methodical aspects of «theory and methodology of teaching jazz-modern dance» course	126
Voloshyna L., Loban T. Adagio as a means of choreographer' executive abilities forming in higher school	132
Lehcka I., Hordieieva O. Ochoreographic collective as a socio-cultural factor for formation and development of individual creative abilities	137

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

*АЛЬМАНАХ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА «АФІНА» КАФЕДРИ КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА
МУЗЕЄЗНАВСТВА РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ*

ВИПУСК 18

Наукове редагування і коректура – ***проф. Виткалов В.Г.***
Упорядкування, верстка та макет – ***проф. Виткалов С.В.***
Відповідальний за випуск – ***Виткалов В.Г.***

Підписано до друку 24.11.2019. Замовлення № 231/1.
Формат 60х84 1/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк. 16.08. Наклад 100 прим.

Адреса редакції: м. Рівне, вул. С. Бандери, 12.
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра культурології та музеєзнавства. Тел. 0(362) 63-42-62

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ: Альманах наукового товариства «Афіна»
кафедри культурології та музеєзнавства. Вип. 19 / За ред. проф. В. Г. Виткалова. Рівне: РДГУ, 2019.
147 с.

*Свідомство про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації, серія КВ № 15561-4033 Р.
Зареєстрованого Міністерством юстиції України, наказ № 1489/5 від 18.08.2009 р.*

ISBN 978-966-8424-77-9

**ББК 71.0
УДК 08:168.522**

*Віддруковано у відділі
інформаційного та мережевого забезпечення
Рівненського державного гуманітарного університету
33028, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12*